Slavistična revija (https://srl.si) je ponujena pod licenco
Creative Commons, priznanje avtorstva 4.0 international.
URL https://srl.si/sql_pdf/SRL_2009_4_6.pdf | DOST. 18/12/25 14.28

UDK 811.161.1'373.611
Ángeles Quero Gervilla, Enrique F. Quero Gervilla
Univerza v Granadi, Španija

TVORJENKE S PREDPONSKIM OBRAZILOM *ПОД-* V RUŠČINI – PRIMERJAVA S ŠPANŠČINO

Zapleten tvorbeni sistem ruskega glagola postavlja prevajalce iz ruščine v španščino pred velike težave. Problem so številne teorije skušale razložiti z različnih vidikov, dosedanje raziskave pa so pokazale, da pomene predpon določajo glagolski pomeni. Članek se osredotoča na predpono *под-*, ki v ruščini izraža majhno količino. Rezultat pričujoče analize je pomenska sistemizacija glagolov s predpono *под-*. Članek tudi vzpostavlja pravila za prevod glagolov s to predpono iz ruščine v španščino.

The complex derivation system of the Russian verb poses great difficulties for translators from Russian into Spanish. Different theories have attempted to explain the problem from different points of view, and analysis has shown that the meaning of the verbs defines the meaning of the prefixes. Here we concentrate on the prefix *под-*, expressing small quantity in Russian. The result of our analysis is a systematization of the meaning of verbs containing the prefix *под-*. In addition, the article defines rules for translating verbs with this prefix from Russian into Spanish.

Ključne besede: besedotvorje, predpona, majhna količina, prevajanje, ruščina, španščina

Key words: derivation, prefix, small quantity, translation, Russian, Spanish

1 Uvod

Za ruski glagol je značilna mnogovrstnost besedotvornih možnosti in sredstev in med slednjimi, ki z dodajanjem glagolu izražajo različne pomene, prevladujejo predpone. Teh je 30: *в-/во-, вз-/взо-, воз-/возо-, вы-, де-/дез-, дис-, до-, за-, из-/изо-, на-, над-/надо-, недо-, низ-/низо-, о-, об-/обо-, от-/ото-, пере-, по-, под-/подо-, пре-, пред-/предо-, при-, про-, раз-/разо-, ре-, с-/со-1, со-2, у-*.

Predponski glagoli so največkrat dovršni, tvorjeni iz nedovršnih (*писать-переписать*), medtem ko so primeri tvorbe dovršnih predponskih glagolov iz dovršnikov (*прыгнуть-выпрыгнуть*) ali dvovidskih glagolov (*наследовать-унаследовать*) znatno redkejši. Pri združevanju z glagoli lahko predpona vpliva le na slovnični pomen glagola in pri tem ne spreminja njegovega leksikalnega pomena (*делать-сделать, видеть-увидеть*), v drugih primerih pa vpliva tako na slovnični kot tudi na leksikalni pomen (*делать-наделать*, *строить-пристроить-перестроить*).

Večina glagolov, ki jih bomo obravnavali v prispevku, oblikuje vidski par z imperfektivizacijo tako, da se dovršnemu glagolu doda priponsko obrazilo *-ива-/-ыва-*.

Pričujoča razprava bo posvečena analizi pomenskih dejavnikov, ki vplivajo na skladnost glagola in predpone. V vrsti razprav različni avtorji omenjajo, da »se kompatibilne možnosti morfemov opredeljujejo z vrsto pomenskih, formalnih leksikalno-sistemskih idr. dejavnikov, ki vplivajo drug na drugega« (Улуханов, 1967; prim. tudi Амиантова, 1980; Белошапкова, 1990). Za smiselno spajanje izhodiščne glagolske podstave s predpono je nujno, da sta pomensko združljivi.

Slavistična revija (https://srl.si) je ponujena pod licenco
Creative Commons, priznanje avtorstva 4.0 international.
URL https://srl.si/sql_pdf/SRL_2009_4_6.pdf | DOST. 18/12/25 14.28

Za preučevane glagolske tvorjenke je značilna količinska karakteristika dejanja – da bi predpona z izhodiščnim glagolom izražala pomen manjše količine dejanja, mora torej motivirajoči glagol vsebovati sem »sposobnost količinske razsežnosti«, predpona pa med pomeni tudi pomen količine. Npr. glagol *гримировать* ('ličiti, maskirati') označuje dejanje, ki ga je mogoče količinsko opredeliti, saj se veže s količinskimi prislovi, npr. *немного, слегка, сильно нагримировать лицо* ('malo, rahlo, močno naličiti obraz'). Dejstvo, da je eden izmed pomenov predpone *под-* tudi »izvršiti dejanje nalahno, ne močno«, omogoča oblikovanje tvorjenke *подгримировать* s pomenom "нагримировать слегка, немного". Glede na to je mogoče trditi, da obstaja določen sem (namreč sem 'sposobnost izraziti razsežnost'), ki omogoča glagolom, da postanejo motivirajoča podstava za predponske glagole preučevanih besedotvornih tipov. En glagol lahko seveda (poleg sema, ki mora biti obvezno prisoten v vseh glagolih preučevanega tipa) vsebuje več semov, zaradi česar je mogoča tvorba tvorjenk z isto predpono v različnih pomenih. Tako se npr. lahko glagol *лить* ('liti, zlivati') veže s predpono *под-*, ki lahko realizira pomen 'dodajanje' ali 'manjše dodatno dejanje'. Torej lahko tvorjenka *подлить* izraža tudi pomen »dodati čemu kaj tekočega« (MAS) ali »dodatno naliti še malo« (MAS).

Nabor pomenov predpon je pri neki osnovi vnaprej določen s pomenom motivacijske besede. V govoru, v sobesedilu se realizira eden izmed pomenov predpone, ki so mogoči znotraj ene osnove, čeprav ni vedno potrebna natančna opredelitev pomena, ki je v danem sobesedilu možen. Npr., glagol *подкрасить* pomeni 'malo, nalahno ali dodatno barvati ali obarvati'[1] (MAS). Tako lahko tvorjenko v povedi *»Графиня успела в это время поправить волосы, подкрасить губы, припудриться, надушиться«* (А. Толстой. Петр Первый) ('Grofica si je v tem času utegnila popraviti pričesko, si pobarvati ustnice, se napudrati, se odišaviti') razumemo kot *»malo pobarvati«* in kot *»še dodatno barvati«* (MAS) ali kot oboje hkrati, ker pa realna situacija (denotat) ostaja enaka v obeh primerih, natančna določitev pomena predpone ni nujna.

I. S. Uluhanov opozarja na pomen načina pomenske omejitve skladnosti morfema z motivirajočo podstavo, saj je ta eden izmed dejavnikov, ki opredeljujejo stopnjo produktivnosti besedotvornega tipa (modela). Z vidika besedotvorja pomeni produktivnost sposobnost določenega besedotvornega obrazila, da sodeluje pri tvorbi novih besed, in sposobnost besedotvornega tipa, da nastopa v vlogi modela. Stopnja produktivnosti besedotvornega tipa se opredeljuje s tem, v kolikšni meri so omejene možnosti tvorbe znotraj tega tipa; če je pomen morfema združljiv s širokim spektrom besed (podstav), gre za visoko produktivnost tipa.

Namen članka je analizirati glagolske tvorjenke, ki s predpono *под-* izražajo manjšo količino dejanja, ter na podlagi analize izdelati modele za prevod teh glagolov v španščino.[2]

[1] Tudi v pomenu (na-)ličiti. Op. prev.

[2] Preučevanje omenjene problematike je del projekta »Primerjalna analiza količinske in kakovostne ocene v okviru slike sveta ruskega in španskega jezika«, ki ga finančno podpira španska avtonomna pokrajina Andaluzija.

Slavistična revija (https://srl.si) je ponujena pod licenco
Creative Commons, priznanje avtorstva 4.0 international.
URL https://srl.si/sql_pdf/SRL_2009_4_6.pdf | DOST. 18/12/25 14.28

2 Analiza glagolskih tvorjenk, ki s pomočjo predpone *под-* izražajo manjšo količino dejanja

2.1 Splošne značilnosti predpone *под-*

Predpona *под-* se veže z dovršnimi in nedovršnimi glagoli in lahko izraža celo vrsto pomenov, njihova realizacija pa je odvisna od pomena izhodiščnega glagola, ki tvori z omenjeno predpono tvorjenko. Osnovni pomeni predpone *под-* so:

– izvršitev dejanja tesno ob predmetu: *подъехать под дом* ('pripeljati se k hiši'), *подкатить бочку* ('prikotaliti sod');
– usmerjenost gibanja predmeta, prijetega od spodaj, navzgor: *подбросить мяч* ('vreči žogo gor'), *подтянуть ведро* ('dvigniti vedro');
– dejanje se izvaja pod predmetom: *подкопать дерево* ('podkopati drevo'), *подковать лошадь* ('podkovati konja');
– pritrditev predmeta spodaj k drugemu predmetu: *подвязать* ('privezati spodaj'), *подколоть* ('pripeti');
– skrivno dejanje: *подглядеть* ('skrivaj pogledati'), *подкрадываться* ('prikrasti se' – nedov.),
– doseganje podobnosti: *подделать документы* ('ponarediti dokumente'), *подстроить скрипку* ('uglasiti violino');
– dodajanje: *подколоть дров* ('dodatno nasekati drva'), *подлить воды* ('priliti vode');
– spremljanje: *подыгрывать* ('spremljati, npr. glasbeno'), *подпевать* ('pripevati');
– neznatnost dejanja: *подсушить дрова* ('malo posušiti drva'), *подогреть хлеб* ('malo ogreti kruh') (Волохина, Попова 1993).

2.2 Dopolnilne leksikalne prvine, ki spremljajo pomen manjše količine dejanja

Večpomenskost predpone ne otežuje opredelitve pomena, ki se realizira v konkretnem primeru, saj je le-ta odvisen od pomena izhodiščnega glagola in od konkretne zapolnitve valence nove tvorjenke.

V pričujoči razpravi bodo analizirane tvorjenke s predpono *под-*, katerih pomen »manjša količina dejanja« se realizira dovolj ustaljeno in produktivno, hkrati pa obstajajo primeri, ko je količinskemu pomenu dodan npr. prostorski: *подмокнуть* – 'zmočiti se malo in od spodaj' (MAS) *(сено подмокло)* ali primeri, kjer je težko opredeliti, ali pomen izraža manjšo količino dejanja ali mesto izvršitve dejanja, npr.: *подмякнуть* – 'razmočiti se malo ali od spodaj' (MAS) (*сухари подмякли* 'prepečenec se je razmočil'). V takih primerih je pomen mogoče opredeliti s pomočjo konteksta. Med preučevanjem problematike je bilo mogoče zaslediti več primerov, v katerih se pomen manjše količine dejanja pojavlja hkrati s pomenom dodatnega ali dopolnilnega dejanja. V takih primerih je seveda mogoče opredeliti pomen s pomočjo konteksta, ker pa se zdi, da sta pomena manjše količine dejanja in dodatnega dejanja tako sorodna, je natančna razmejitev obeh pomenov v posameznem konkretnem primeru velikokrat zelo težka,

Slavistična revija (https://srl.si) je ponujena pod licenco
Creative Commons, priznanje avtorstva 4.0 international.
URL https://srl.si/sql_pdf/SRL_2009_4_6.pdf | DOST. 18/12/25 14.28

npr. *подкрасить* – 'malo, nalahno ali dodatno barvati ali obarvati' (MAS). V povedi *»Графиня успела в это время поправить волосы, подкрасить губы, припудриться, надушиться« (*А. Толстой. Петр Первый) je tako nemogoče točno opredeliti, kateri pomen daje predpona *под-* glagolu *красить* – dejanje, izvršeno v manjši količini, ali dejanje, izvršeno z dodatnim dejanjem.

Za podrobnejšo analizo pomena tvorjenk s predpono *под-*, ki izražajo manjšo količino dejanja, smo glagole ločili v 4 podskupine, v katerih ima posamezni pomen različne odtenke.

Prva podskupina: glagoli s čisto količinskim pomenom.

Gre za najštevilčnejše tvorjenke s predpono *под-*, npr.:

Поддразнить – »слегка, немного подразнить « (MAS) ('malo podrážiti'): »*Отец, улыбаясь, желая меня поддразнить, говорил, что Блока любят только гимназистки старших классов«* (Андреев. Детство) ('Oče me je hotel malo podražiti in je smehljaje govoril, da je Blok všeč samo gimnazijkam višjih razredov').

Подзагореть – »слегка, немного загореть« (MAS) ('malo, nalahno zagoreti')[3]: »*Врачи худую девочку в то лето подзагореть отправили в Артек«* (Кедрин. Уральский литейщик) ('Tisto poletje so zdravniki suho dekletce, da bi malo zagorelo, poslali v Artek').

Подзакусить – »немного закусить« (MAS) ('malo prigrizniti'): »*А хорошо теперь чайку хлебнуть! Да и подзакусить бы«* (Горький. Мещане) ('Dobro bi bilo zdaj popiti malo čaja! In malo prigrizniti').

Подбодрить – »немного ободрить« (MAS) ('malo, nalahno ohrabriti'): »*Рашевский приветливо улыбался, стараясь этим подбодрить смутившегося молодого человека«* (Степанов. Порт-Артур) ('Raševski se je prijazno smehljal in se trudil s tem malo ohrabriti mladeniča, ki se je zmedel').

Druga podskupina: glagoli, ki izražajo pomen manjše količine in/ali pomen dodatnega dejanja.

Tudi ta skupina glagolov je precej obsežna; glagoli, ki se uvrščajo vanjo, označujejo manjše ali dodatno dejanje v razmerju do objekta, ki je izražen s tožilnikom. Skoraj vsi glagoli te skupine izražajo vplivanje, usmerjeno na objekt, ki je izražen kot predmet:

Подлакировать – »немного, слегка или дополнительно покрыть лаком« (MAS) ('malo, nalahno ali dodatno pokriti z lakom'): *Подлакировать* шкаф ('polakirati omaro').

Подкрутить – »закрутить дополнительно, слегка или немного« (MAS) ('dodatno ali nalahno, malo zavrteti, priviti'): *»Пантелей Прокофьевич подкрутил фитиль у лампы«* (Шолохов. Тихий Дон) ('Pantelej Prokofjevič je malo privil stenj svetilke').

Подвялить – »завялить слегка, немного или дополнительно« (MAS) ('rahlo, malo ali dodatno posušiti'): *»Над нарами и столом висели на веревках, протянутых из угла в угол, подвяленные язи«* (Марков. Сибирь) ('Nad pogradom in mizo so na vrveh, napetih iz kota v kot, viseli posušeni krapi').

Kot že rečeno, ima pri opredelitvi pomena v konkretnem primeru večinoma pomembno vlogo sobesedilo. Obstajajo pa primeri, ko je že iz razlage glagola razvidno, da se dva pomena realizirata hkrati, npr.:

[3] V pomenu ‘dobiti rjavo barvo’. Op. prev.

Slavistična revija (https://srl.si) je ponujena pod licenco
Creative Commons, priznanje avtorstva 4.0 international.
URL https://srl.si/sql_pdf/SRL_2009_4_6.pdf | DOST. 18/12/25 14.28

Поддолбить – »продолбить, выдолбить немного, дополнительно« (MAS) ('malo, dodatno izdolbsti'): *»Отец поддолбил обухом топора лед под углом сруба, уткнул туда один конец жерди«* (Белов. Скворцы) ('Oče je še malo izdolbel s hrbtiščem sekire led pod vogalom in vtaknil tja en konec droga).

Подкачать – »накачать добавочно, еще немного« (MAS) ('še malo, dodatno načrpati'): »*Звонарев подкинул угля в топку, подкачал воды в котел и слез на землю«* (Степанов. Порт-Артур) ('Zvonarjev je vrgel še malo premoga v kurišče, načrpal še malo vode v kotel in zlezel na zemljo').

Tretja podskupina: glagoli, ki izražajo pomen manjše količine dejanja z dodano informacijo glede usmerjenosti izvršitve.

Kot že rečeno, je predpona *под-* večpomenska, na hierarhični lestvici njenih pomenov je na vrhu pomen usmerjenosti gibanja. Prav zato je mogoče najti glagole, ki poleg pomena manjše količine izražajo tudi usmerjenost izvršitve dejanja v odnosu do subjekta oz. objekta, na katerega se dejanje nanaša. Npr.:

Подмякнуть – »размякнуть немного, слегка или снизу« (MAS) ('razmočiti se malo, rahlo ali od spodaj'): *Сухари подмякли* (MAS) ('Prepečenec se je malo zmehčal');

Подопреть – »немного, слегка или снизу сопреть« (MAS) ('zgniti malo, nalahno ali od spodaj'): *»На озими надеяться можно, не подопреют«* (Салтыков-Щедрин. Пошехонская старина) ('Na ozimne posevke se lahko zanesemo, ne bodo zgnili).

Подмокнуть – »намокнуть снизу, слегка« (MAS) ('zmočiti se rahlo, od spodaj'): »*В эту пору над заливом что мелькало, не платок ли? И зачем, когда вернулась, башмаки твои подмокли?«* (Полонский. Финский берег) ('Kaj pa se je tedaj videlo nad zalivom, morda ruta? In zakaj so bili tvoji čevlji, ko si se vrnila, malo mokri?').

Подбрить – »побрить немного с боков или по краям« (MAS) ('pobriti malo ob straneh'): *»Корейцы носили косы и имели подбритые лбы«* (Арсеньев. Дерсу Узала) (‚Korejci so nosili kite in so imeli čela ob straneh pobrita‘).

Včasih, podobno kot v prvi podskupini, se lahko pomen manjše količine dejanja ali pomen »od spodaj« realizira s sobesedilom (npr. *подмякнуть, подопреть*). Pri preučevanju te problematike smo naleteli tudi na primere, v katerih tvorjenke s predpono *под-* izražajo hkrati pomen manjše količine dejanja in usmeritev izvršitve danega dejanja (*поджарить*, *подбрить, подмякнуть*).

Četrta podskupina: glagoli, ki izražajo pomen manjše količine dejanja, nerednosti/nestalnosti dejanja in spremljanja česa.

Ti glagoli – poleg manjše količine dejanja – izražajo tudi pomen nerednosti oz. nestalnosti dejanja in pomen spremljanja drugega dejanja, npr.:

Подвывать – »выть время от времени, слегка, негромко, сопровождать воем что-либо« (MAS) ('zavijati, tuliti od časa do časa, ne glasno, spremljati kaj s tuljenjem'): *»В саду ... лениво подвывает собака«* (Чехов. Моя жизнь) ('Na vrtu … leno zavija pes').

Подвизгивать – »время от времени, слегка взвизгивать, сопровождать визгом что-либо« (MAS) ('od časa do časa, nalahno cviliti, spremljati kaj s cviljenjem'): *»Одетый в намордник, Наль не мог лаять, но от волнения беспрерывно завывал и подвизгивал«* (Авдеев. Наль) ('Z nagobčnikom Nal ni mogel lajati, pač pa je od razburjenja neprestano zavijal in po malem cvilil').

Slavistična revija (https://srl.si) je ponujena pod licenco
Creative Commons, priznanje avtorstva 4.0 international.
URL https://srl.si/sql_pdf/SRL_2009_4_6.pdf | DOST. 18/12/25 14.28

2.3 Nekatere posebnosti motivacijskih glagolov in iz njih tvorjenih glagolov s predpono *под-*

Glagoli s predpono *под-* imajo naslednje posebnosti:

a) tvorijo se iz brezpredponskih glagolov (*бодрить, крутить, вялить*, *долбить* itd.) in predponskih glagolov (*подзагореть, подзакусить*, *подвыпить, поднажать* itd.);
b) večina teh glagolov tvori vidski par, npr.: *подвянуть – подвядать; подвить – подвивать; подбодрить – подбадривать*; *подбрить – подбривать*;
c) glagoli, tvorjeni iz predponskih glagolov, ne tvorijo nedovršnega para: *подзагореть, подвыпить* itd.;
č) nedovršni glagoli, tvorjeni s predpono *под-* in pripono *-ива/ -ыва*, ne tvorijo dovršnega para. Istokorenski dovršni glagoli ne izražajo pomena manjše količine dejanja, npr.:
Подвывать – »выть время от времени, слегка, негромко, сопровождать воем что-либо« (MAS),
Подвыть – »выть вторя кому-либо, чему-либо, сопроводить воем что-либо« (MAS);
d) tvorjenke s predpono *под-* lahko realizirajo prvo različico pomena količine *(подзагореть, подгнить, подгримировать, подмякнуть)* ali drugo. Pri slednjih gre za manjše število objektov, na katere se nanaša dejanje izhodiščnega glagola, npr.: (*подбавить сахару в чай, подзанять денег* itd.). Te tvorjenke se vežejo s predmetom – samostalnikom v rodilniku, ki ima partitiven pomen. V primerjavi z glagoli, ki izražajo prvo različico pomena količine, jih je precej manj;
e) tvorjenke s predpono *под-* so dokaj produktivne, še posebej v pogovornem jeziku, večina jih je tvorjena iz glagolov, ki označujejo fizično delovanje.

2.4 Sinonimna sredstva za izražanje pomena manjše količine dejanja s predpono *под-*

Pomen manjše količine dejanja ni vedno izražen samostojno in ga pogosto spremlja še kak dodatni pomen. Da bi predstavili možnosti leksikalnega izraza pomenov teh glagolov, smo jih razvrstili v pet podskupin, katerih pomeni se ločijo v odtenkih.

Glagole, o katerih je v prispevku govor, zelo pogosto spremljajo količinski prislovi, ki utrjujejo njihov pomen, npr. *слегка прихрамывать*. V primerih izražanja pomena tvorjenk s prislovi raba drugega prislova ni dopustna. Nujno je poudariti tudi, da je izražanje pomena tvorjenke s prislovi nenaravno, včasih sploh umetno, zato ima pogosto prednost pri izražanju pomena tvorjenka. Primeri, ko pomena tvorjenke ni mogoče izraziti leksikalno, so označeni z zvezdico.

Prva podskupina: tvorjenke s čisto količinskim pomenom. Vzorec: malo + osebna glagolska oblika dovršnega/nedovršnega izhodiščnega glagola

Primeri:

1. *»Врачи худую девочку в то лето подзагореть отправили в Артек«* (Кедрин. Уральский литейщик),
»... немного загореть отправили в Артек.«

Slavistična revija (https://srl.si) je ponujena pod licenco
Creative Commons, priznanje avtorstva 4.0 international.
URL https://srl.si/sql_pdf/SRL_2009_4_6.pdf | DOST. 18/12/25 14.28

2. *»А хорошо теперь чайку хлебнуть! Да и подзакусить бы.«* (Горький. Мещане),
   »... Да и немного закусить бы!«

Druga podskupina: tvorjenke s pomenom manjše količine dejanja in/ali s pomenom dodatnega dejanja. Za to podskupino glagolov obstajata dva vzorca:

1) prvi vzorec se nanaša na tvorjenke, ki izražajo pomen manjše količine dejanja in pomen dodatnega dejanja:
   malo + še + osebna glagolska oblika dovršnega/nedovršnega izhodiščnega glagola
   Primeri:
   1. *»Отец поддолбил обухом топора лед под углом сруба, уткнул туда один конец жерди«* (Белов. Скворцы),
      »Отец немного еще поддолбил обухом топора лед под углом сруба ...«
   2. *»Вы положите побольше масла, тогда она [каша] не будет казаться пригорелою или вот возьмите этого соуса с грибами и подлейте к ней«* (Гоголь. Старосветские помещики) ('Dajte več masla, potem se [kaša] ne bo zdela prismojena ali pa vzemite tele omake z gobami in jo še malo prilijte k njej'),
      »... вот возьмите этого соуса и налейте еще немного в нее.«
2) drugi vzorec (z dvema različicama) zajema tvorjenke, ki izražajo pomen manjše količine dejanja ali dodatno dejanje:
   a) malo + osebna glagolska oblika dovršnega/nedovršnega izhodiščnega glagola
   b) še + osebna glagolska oblika dovršnega/nedovršnega izhodiščnega glagola.
   Primeri:

*»Пантелей Прокофьевич подкрутил фитиль у лампы« (*Шолохов. Тихий Дон),

a) *»...немного закрутил фитиль у лампы«* ('malo je privil stenj'),
b) *»...еще закрутил фитиль у лампы«* ('bolj je privil stenj').

Realizacija ene ali druge različice je odvisna od sobesedila, v mnogih primerih, kot tudi v navedenem, govorne situacije ne dovoljujejo razlikovati realiziranih pomenov.

Tretja podskupina: tvorjenke, ki izražajo pomen manjše količine dejanja in/ali kraj izvršitve dejanja. Predlagamo dva vzorca:

1) prvi vzorec: tvorjenke, ki izražajo pomen manjše količine dejanja + kraj dejanja:
   malo + od spodaj + osebna glagolska oblika dovršnega/nedovršnega izhodiščnega glagola
   Primeri:
   1. *»[Лоси] шли пастись к озерам, кору подмокшую глодать«* (Сидоренко. Старый Лось) ('[Losi] so se šli past k jezerom, glodat lubje, razmočeno od spodaj');
      * *»... кору немного намокшую снизу глодать.«*
      Veliko glagolov (tako kot tvorjenke, ki realizirajo pomen manjše količine dejanja in/ali dodatno dejanje) lahko realizira enega izmed dveh pomenov (*malo* ali *od spodaj*).

Slavistična revija (https://srl.si) je ponujena pod licenco
Creative Commons, priznanje avtorstva 4.0 international.
URL https://srl.si/sql_pdf/SRL_2009_4_6.pdf | DOST. 18/12/25 14.28

2) pri drugem vzorcu predlagamo dve različici:
   a) osebna glagolska oblika dovršnega/nedovršnega izhodiščnega glagola + malo
   b) osebna glagolska oblika dovršnega/nedovršnega izhodiščnega glagola + od spodaj.

   Primeri:

   Сухари подмякли;

   a) *сухари немного размякли;*
   b) *сухари размякли снизу.*

   V tem primeru iz sobesedila ni razvidno, kateri pomen tvorjenka izraža: pomen ‘malo’ ali pomen ‘od spodaj’.

Tvorjenke, ki izražajo kraj na drug način (ne ‘od spodaj’), so redke, čeprav smo opazili nekaj takih primerov. Te pomene opisati leksikalno je včasih zelo težko, saj izražajo zelo konkreten način izvršitve dejanja, npr.:

1. *»Корейцы носили косы и имели подбритые лбы«* (Арсеньев. Дерсу Узала);
   – *»Корейцы носили косы и имели лбы немного побритые с боков* (или *по краям*)«.

   Tudi v tem primeru se iz sobesedila ne da določiti realiziranega pomena.

Četrta podskupina: tvorjenke s pomenom manjše količine dejanja, nerednosti/nestalnosti dejanja in spremljanja česa z dejanjem. Kompleksnost tega pomena predstavlja oviro za leksikalno izražanje pomena teh glagolov, saj je pomen sestavljen iz treh semov: malo, od časa do časa/včasih, spremljati kaj s čim.

Teoretično bi bil vzorec za leksikalno izražanje tega pomena sledeč: osebna glagolska oblika nedovršnega izhodiščnega glagola + malo + včasih + hkrati z drugim dejanjem.

Treba pa je opozoriti, da je pomen teh tvorjenk nemogoče izraziti leksikalno, ne da bi pri tem izgubili katero izmed pomenskih sestavin.

Primeri:

1. *»Одетый в намордник, Наль не мог лаять, но от волнения беспрерывно завывал и подвизгивал«* (Авдеев. Наль),
   * *»... но от волнения беспрерывно завывал и иногда немного взвизгивал.«*

3. Problematika prevajanja ruskih glagolskih tvorjenk s pomenom manjše količine dejanja v španščino

Ta del razprave je posvečen primerjalni analizi izražanja pomena manjše količine dejanja v ruskem in španskem jeziku.

Problem prevoda obravnavanih glagolov se pojavi v dvojezičnih rusko-španskih slovarjih, kjer je bodisi zapisan netočen prevod teh tvorjenk (brez omembe pomena manjše količine dejanja) bodisi ti glagoli sploh niso vključeni v slovar.

Za uresničitev zadanega cilja je treba:

– opisati sistem vrst glagolskih dejanj v španskem jeziku,
– oblikovati nabor možnosti za izražanje tvorjenega pomena ruskih tvorjenk v španskem jeziku,
– opredeliti prislove, ki v španskem jeziku pomenijo manjšo količino dejanja.

Slavistična revija (https://srl.si) je ponujena pod licenco
Creative Commons, priznanje avtorstva 4.0 international.
URL https://srl.si/sql_pdf/SRL_2009_4_6.pdf | DOST. 18/12/25 14.28

3.1 Splošne značilnosti vrst glagolskega dejanja v španščini

V španščini obstaja več skupin glagolov, ki izražajo vrste uresničenja dejanja. Ker v španščini ni morfemov, s katerimi bi bilo mogoče te pomene izraziti, je klasifikacija teh glagolov pomenska.

V slovnici iz leta 1991 so predstavljene naslednje vrste uresničenja dejanja:

1. trenutnost ali kratkost glagolskega dejanja (momentáneos). Npr. *saltar* (*прыгнуть* 'skočiti'), *chocar* (*столкнуться* 'zaleteti se'), *decidir* (*решить* 'skleniti'), *firmar* (*подписать* 'podpisati'), *besar* (*поцеловать* 'poljubiti') ...
2. večkratno dejanje ali dejanje, sestavljeno iz več podobnih ponovitvenih dejanj, npr.: *golpear* (*ударять* 'udarjati'), *picotear* (*клевать* ' kljuvati'), *hojear* (*листать* 'listati'), *frecuentar* (*часто посещать* 'pogosto obiskovati')...
   Edino v tem primeru je mogoče oddeliti morfem *-ea-,* ki izraža ponavljajoče se dejanje in ki je do neke mere ustaljen pri tvorbi.
3. dolgotrajnost ali stalnost glagolskega dejanja (gre za trajanje procesa brez informacije o njegovem začetku ali koncu), npr.: *conocer* (*знать* 'poznati, vedeti'), *saber* (*знать* 'vedeti'), *contemplar* (*созерцать* 'opazovati'), *vivir* (*жить* 'živeti'), *respetar* (*уважать* 'spoštovati') ...
4. začetek dejanja, npr.: *enrojecer* (*покраснеть* 'zardeti'), *amanecer* (*рассветать* 'zdaniti se')...
5. dokončno, popolno dejanje oz. dejanje, ki označuje polno izvršitev dejanja, npr.: *nacer* (*родиться* 'roditi se'), *morir* (*умереть* 'umreti'), *acabar* (*закончить* 'končati') ...

To, kar v španskem jeziku imenujemo vrste glagolskega dejanja (clases de acción verbal), je le pomenska klasifikacija glagolov, saj v španščini ne obstajajo posebni morfemi, ki bi bili sposobni izraziti te pomene. Zato v španščini prida osnovnemu pomenu tega glagola dodatne pomenske odtenke predvsem kontekst, v katerem se uporablja določeni glagol. Kontekst prav tako lahko spremeni vrsto izvršitve dejanja, izraženega z glagolom, npr.: glagol *saltar (прыгнуть*), ki ga v pomenski klasifikaciji uvrščamo med glagole, ki izražajo trenutnost, npr. *Saltó de la ventana* (*Он спрыгнул с окна* – 'Skočil je z okna'), lahko v drugem kontekstu izrazi tudi ponavljajoče se dejanje, npr.: *El caballo salta los obstáculos (Конь перепрыгивает препятствия* – 'Konj preskakuje ovire'). Glagol *escribir (писать*) izraža ponavljajoče se ali stalno dejanje, če je govora npr. o pisatelju, medtem ko v besedni zvezi *escribir una carta (написать письмо)* ta glagol označuje izvršitev dejanja, ki se začne in konča.

3.2 Načini za izražanje pomena manjše količine dejanja v španščini

Kot že rečeno, znotrajglagolski besedotvorni sistem v španščini ni tako razvit kot v ruščini, zato se pomen manjše količine dejanja v večini primerov izraža leksikalno. Obstajajo naslednji načini izražanja tega pomena v španščini:

a) zveza glagola s prislovom, ki izraža manjšo količino dejanja, npr.: *занять денег у кого-то (pedir dinero prestado a alguien* – 'sposoditi si pri nekom denar'*); подзанять денег (pedir un poco de dinero prestado* – 'sposoditi si pri nekom malo denarja').

Slavistična revija (https://srl.si) je ponujena pod licenco
Creative Commons, priznanje avtorstva 4.0 international.
URL https://srl.si/sql_pdf/SRL_2009_4_6.pdf | DOST. 18/12/25 14.28

Zveze glagola in prislova ‘poco’ ('malo') so najpogostejši način za izražanje pomena obravnavanih ruskih glagolskih tvorjenk v španskem jeziku. Prislov ‘poco’ se pri izražanju pomena manjše količine dejanja uporablja hkrati z nedoločnim členom ‘un’, lahko pa – odvisno od realiziranega pomena v danem kontekstu – tudi s predlogom ‘de’.

1. Pri realizaciji prve različice pomena manjše količine dejanja (tj. pri izražanju stopnje razvoja dejanja) se uporablja konstrukcija ‘un poco’, npr. *»Цветы подвянули, но по-прежнему издавали благоухающий аромат« – »Las flores se habían ajado un poco, pero seguían desprendiendo un agradable aroma«* (' Rože so malo ovenele, vendar so še naprej dobro dišale').
2. Pri realizaciji druge različice pomena manjše količine dejanja se zveza 'un poco de' uporablja v primeru, če gre za izražanje količine objektov ali subjektov, na katere se glagolsko dejanja nanaša, (tj. pri realizaciji parititivnega pomena), npr.: *»подбавить сахару в чай«* (MAS) – *»Añadir un poco de azúcar al té«*('dodati malo sladkorja v čaj').

Glagolske tvorjenke, ki izražajo kratkotrajnost dejanja in v katerih se hkrati realizira druga različica pomena manjše količine dejanja z navedbo parametra ‘časa’ (gl. pojem količine), se lahko prevajajo bodisi z zvezo glagola in ‘un poco’ bodisi z zvezo glagola in ‘un rato’. Zveza ‘un rato’ izraža kratkotrajnost dejanja.

»Ушиб поболел, но скоро прошел« (Л.Толстой. Смерть Ивана Ильича) – *»La magulladura me dolió un rato (un poco), pero se me pasó rápido«*('Poškodba je malo bolela, vendar je hitro minila').

3.3 Prislovi v španščini, ki izražajo pomen manjše količine dejanja

Kot smo videli, je v španščini najpogostejši način za izražanje ruskih glagolskih tvorjenk s pomenom manjše količine dejanja zveza glagola, ki posreduje pomen ruskega izhodiščnega glagola, in prislova, ki izraža pomen ruske predpone.

Izbor prislova je odvisen od pomena glagola, s katerim se veže. Za posredovanje pomena manjše količine dejanja ruskih glagolskih tvorjenk se uporablja prislov *poco*, ki ima najbolj splošen pomen in ki se rabi z nedoločnim pridevnikom *un*. Za prevod ruskih tvorjenk v španščino je tako vedno mogoče uporabiti zvezo *un poco* + prevod oblike ruskega izhodiščnega glagola v španščino. Seveda obstajajo tudi drugi prislovi s konkretnejšimi pomeni, ki jih je prav tako mogoče uporabiti pri prevajanju: *ligeramente, suavemente, levemente* ('nalahno'), *algo* ('nekaj, malo'), *apenas* ('komaj'). Izbor prislovov je odvisen od pomena izhodiščnega glagola in konteksta.

3.4 Problem izgube smisla pri prevodu ruskih glagolskih tvorjenk s pomenom manjše količine dejanja v španščino

Problem izgube smisla pri prevajanju ruskih glagolskih tvorjenk je povezan z dejstvom, da mnogo tvorjenk v svojem pomenu vsebuje nekaj pomembnih semov, ki se lahko zaradi ne dovolj točnega prevoda izgubijo. Vzrok za izgubo smisla je lahko povezan z različno stopnjo diferenciacije besed (v našem primeru glagolov) v različnih

Slavistična revija (https://srl.si) je ponujena pod licenco
Creative Commons, priznanje avtorstva 4.0 international.
URL https://srl.si/sql_pdf/SRL_2009_4_6.pdf | DOST. 18/12/25 14.28

jezikih, o čemer je bilo govora zgoraj. Zaradi tega dejstva se ruske tvorjenke prevajajo v španščino z različnimi besednimi zvezami glagola in prislova.

Dvojezični rusko-španski slovarji pogosto ne odražajo vseh relevantnih semov pri razlagi teh glagolov, kar lahko privede do nepravilnega prevoda besedila. Npr., v rusko-španskih slovarjih (Лаврентий Мартин Кальво, 1985 in Ногейра и Туровер, 1992) je najti sledeče prevode ruskih glagolskih tvorjenk:

– *Подвинуть* ('malo premakniti') – mover, acercar (brez informacije o manjši količini dejanja);

Poleg tega veliko tvorjenk (npr. *подбелить, подкрутить, подбинтовать, подлакировать, подвялить*) običajno sploh ni vključenih v rusko-španske slovarje.

3.5 Modeli za prevajanje glagolskih tvorjenk s pomenom manjše količine dejanja v španščino

Prvi model: prevod tvorjenk s čisto količinskim pomenom:

1) prevod osebne glagolske oblike izhodiščnega ruskega glagola + *un poco* (*levemente*) (pri realizaciji prve različice pomena manjše količine dejanja),
2) osebna glagolska oblika + *un poco de* (pri realizaciji druge različice pomena manjše količine dejanja s podatkom o količini objektov dejanja), npr.: *»Подбавить сахару в чай.« – »Añadir un poco de azúcar al té.«*

Drugi model: prevod tvorjenk s pomenom manjše količine dejanja + usmeritev:

osebna glagolska oblika + *un poco/levemente* + (*hacia/por arriba/abajo*) (odvisno od posameznega primera). Npr.: *»В эту пору над заливом Что мелькало? Не платок ли? И зачем, когда вернулась, Башмаки твои подмокли?«* (Полонский. Финский берег) – *»En aquel entonces sobre el golfo. ¿Qué aparecía y desaparecía?¿No iba a ser el pañuelo? Y ¿ por qué cuando volvías, tus botas estaban un poco mojadas?«*

Tretji model: prevod tvorjenk s pomenom manjše količine dejanja in/ali dodatnega dejanja:

osebna glagolska oblika + *más / un poco / un poco más* (izbor je odvisen od konteksta). Npr.: *»Вы положите побольше масла, тогда она [каша] не будет казаться пригорелою, и вот возьмите этого соуса с грибами и подлейте к ней«* (Гоголь. Старосветские помещики) – *»Eche más mantequilla y así no parecerá que las gachas se han pegado, coja esa salsa de setas y añádale (a las gachas) un poco más.«*

Pri tem je treba poudariti, da ima pri prevajanju teh primerov pomembno smiselno razlikovalno vlogo sobesedilo.

Četrti model: prevod tvorjenk s pomenom manjše količine dejanja + nerednost/nestalnost dejanja:

de vez en cuando + prevod osebne glagolske oblike izhodiščnega glagola, npr.: *»Одетый в намордник, Наль не мог лаять, но от волнения беспрерывно завывал и подвизгивал«* (Авдеев. Наль) – *»Con el bozal puesto, Nal no podía ladrar pero aullaba sin cesar y chillaba de vez en cuando de emoción.«*

Po preučitvi pomenov, ki jih predpone lahko dodajajo glagolom, je mogoče zaključiti, da te pomene opredeljuje glagolska semantika. Predpona natančneje opredeljuje pomen v odvisnosti od pomenskih značilnosti glagola, s katerim se povezuje.

Slavistična revija (https://srl.si) je ponujena pod licenco
Creative Commons, priznanje avtorstva 4.0 international.
URL https://srl.si/sql_pdf/SRL_2009_4_6.pdf | DOST. 18/12/25 14.28

Vsi izhodiščni glagoli, ki so sposobni tvoriti tvorjenke s pomenom količine dejanja, vsebujejo sem – »sposobnost količinske razsežnosti«. Na to kaže tudi dejstvo, da se ti glagoli lahko povezujejo s prislovi, ki izražajo pomen količine. Glagoli, ki se s takimi prislovi ne morejo vezati, tudi ne morejo oblikovati tvorjenk s količinsko oceno. Pomen manjše količine dejanja s pomočjo predpone *под-* pogosto spremljajo tudi drugi dodatni pomeni: pomen z informacijo o usmeritvi dejanja (*подмякнуть, подопреть)*, pomen večkratnosti z nerednostjo/nestalnostjo dejanja (*подвывать, подвизгивать*), pomen dodatnega dejanja (*подвялить, подкрутить*).

Pomen manjše količine dejanja se pogosto realizira kot časovno kratko trajanje dejanja (*подвизгивать*). Pomen tvorjenk je v veliko primerih mogoče izraziti leksikalno (*подзагореть* – 'немного загореть'), čeprav je táko izražanje preučevanega pomena običajno manj naravno (še posebej v primerih, ko glagolski pomen manjše količine dejanja spremljajo še drugi pomeni), včasih celo zelo umetno, zato ima prednost pri rabi tvorjenka.

V španščini je zaznati težnjo po rabi glagolov s širšim pomenom kot v ruščini, kjer so v rabi pomensko bolj konkretni glagoli.

Iz ruščine v slovenščino prevedla:
Darja Markoja

Literatura

Амиантова, Э. И., 1978: О некоторых факторах, влияющих на формирование значения приставочного глагола. *Актуальные вопросы преподавания русского языка*. М.

Апресян, Ю. Д., 1962: Дистрибутивный анализ значений и структурные семантические поля. *Лексико-графический сборник 5*. Москва.

Апресян, Ю. Д., 1995: Лексическая семантика. *Синонимические средства языка*. Избранные труды т. I. Москва.

Апресян, Ю. Д., 1965: Опыт описания значений глаголов по их синтаксическим признакам. *Вопросы языкознания № 5*. Москва.

Апресян, Ю. Д., 1995: Интегральное описание языка и системная лексикография. *Избранные труды т. II*. Москва.

Белошапкова, Т. В., 1992: Категория ослабленности действия в современном русском языке. *Русс. яз за рубежом № 4*.

Белошапкова, Т. В., 1990: Корневые выразители смысла “неполноты действия”. *Русск. яз. за рубежом № 5*.

Белошапкова, Т. В., 1990: Неполнота действия и способы ее выражения в современном русском языке. АДД. М.

Бондарко, А. В., 1971: Вид и время русского глагола. Ленинград.

Волохина, Г. А., Попова З. Д., 1993: Русские глагольные приставки: семантическое устройство. *Системные отношения*. Воронеж.

Всеволодова, М. В., 1990: К вопросу о семном составе славянского глагольного вида. *Проблемы сопоставительной грамматики славянских языков*. Москва.

Добрушина, Е. Р., 2001: Меллина Е.А. Пайар Д. *Русские приставки: многозначность и семантическое единство*. Москва.

Зализняк А. А., Шмелев, 2000: А. Д. Введение в русскую аспектологию. Москва.

Slavistična revija (https://srl.si) je ponujena pod licenco
Creative Commons, priznanje avtorstva 4.0 international.
URL https://srl.si/sql_pdf/SRL_2009_4_6.pdf | DOST. 18/12/25 14.28

Земская, Е. А., 1969: Вопросы изучения приставочного словообразования в современном русском языке. Юб. Науч.– метод. Конф: Северозападного зонального объединения кафр. русского языка. Л.

Земская, Е. А., 1955: *Словообразование как деятельность*. Москва.

Земская, Е. А., 1955: Типы одновидовых приставочных глаголов в современном русском языке. *Исследования по грамматике русского языка*. Москва.

Кронгауз, М. А., 1998: *Приставки и глаголы в русском языке: семантическая грамматика*. Москва.

Лаврентий, М., 1985: *Кальво Русско-испанский словарь*. Барселона.

MAS – Словарь русского языка. Москва, 1981–1984, т. 1–4. (Малый академический словарь).

Милославский, И. Г., 1989: Вид русского глагола как словообразовательная категория. *Филол. Науки 4*.

Милославский, И. Г., 1980: *Вопросы словообразовательного синтеза*. Москва.

Милославский, И. Г., 1987: *К определению основных понятий аспектологий*. Изв. АН ОЛЯ. N. 4.

Милославский, И. Г., 1980: Милославский И.Г. Лексическое словообразование и грамматическое в словоформе (Памяти Александра Ивановича Смирницкого). Филол. науки.

Милославский, И. Г., 1981: Морфологические категории современного русского языка. Москва.

Ожегов, С.И., 1981: Словарь русского языка \ под ред. Н.Ю.Шведовой. Москва. изд. 13-е.

Перцов, Н. В., 2001: *Инварианты в русском словоизменени*. Москва.

Петрухина, Е. В., 1990: К вопросу о конкуренции первичных и вторичных имперфективов в русском языке. *Русский язык за рубежом №4*.

Сигалов, П. С., 1973: Некоторые вопросы изучения префиксального словообразования глаголов. Труды по русской славянкой филологи. Сер. Лингв. (учен.зап. Тарт. Ун-та; вып. 374)

Степанова, М. Д., 1973: Проблемы теории валентности в современном русском языке. *Иностранные языки в школе №6*. Москва.

Тихонов, А. Н., 1963: *Глаголы с чисто видовыми приставками в современном русском языке*. Москва.

Тихонов, А. Н., 1989: Роль гнезд однокоренных слов в системной организации русской лексики. Отражаемая омонимия. Отражаемая антонимия. Ташкент.

Тихонов, А. Н., 1985: Словообразовательный словарь русского языка, в 2-х томах. Москва.

Улуханов, И. С., 1967: О закономерностях сочетаемости словообразовательных морфем (в сравнении с образованием форм слов). Русск. Яз. Граммат. Исследования. М.

Улуханов, И. С., 2001: Словообразовательная семантика в русском языке и принципы ее описания. Москва.

Черепанов, М. В., 1975: *Глагольное словообразование в современном русском языке*. Саратов.

Шмелев, Д. Н., 1973: *Проблемы семантического анализа лексики*. Москва.

Яруллина, Т. С., 1980: Словообразовательные возможности русских непроизводных глаголов (к вопросу о взаимодействии грамматики и словообразования). Автореф. Дисс... канд. филол. Наук. М.

Diccionario de la Real Academia de la lengua española. Madrid, 1992

Dokulil, Miloš, 1955: *Jazykovy koutet cekoslovensko rozhlasu*. Praha.

Slavistična revija (https://srl.si) je ponujena pod licenco
Creative Commons, priznanje avtorstva 4.0 international.
URL https://srl.si/sql_pdf/SRL_2009_4_6.pdf | DOST. 18/12/25 14.28

J. Nogueira, G. Turover, 1992. Diccionario espanol-ruso. Madrid.
Real Academia de la Lengua Española. Esbozo de una Nueva Gramática de la Lengua Española. Madrid, 1991.

Резюме

Рассмотрев значения, которые приставки добавляют к глаголам, можно сделать выводы, что действительно глагольная семантика определяет значения, которые могут добавлять приставки. Приставка уточняет то или иное значение в зависимости от семантических характеристик глагола, к которому данная приставка присоединяется. Все исходные глаголы, способные образовывать дериваты со значением количества действия, содержат сему – »способность к количественному измерению«. Показателем является тот факт, что они могут сочетаться с наречием с количественным значением. Глаголы, не способные сочетаться с такими наречиями, не могут образовывать количественно-оценочные дериваты. Значение НКД с помощью приставки *под-* часто сопровождается другими дополнительными значениями, указанием на направление совершения действия (*подмякнуть, подопреть)*; многократность с нерегулярностью действия (*подвывать, подвизгивать*); дополнительное действие (*подвялить, подкрутить*). Значение НКД часто реализуется как указание на небольшое количество протяжения действия во времени (*подвизгивать*). Значение дериватов во многих случаях можно передать лексически (*подзагореть* – »немного загореть«), но выражение изучаемого значения аналитическими средствами обычно менее естественно, особенно в тех случаях, когда у деривата значение НКД сопровождается другими значениями, а иногда вообще искусственно, и предпочтение часто отдается производному глаголу.

В испанском языке наблюдается тенденция к употреблению глаголов с более широкой семантикой, чем в русском языке, где предпочтение отдается глаголам с более конкретной семантикой.